

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) L(44)

Štev. (Nº) 22

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

13 de junio - 13. junija 1991

TINE VIVOD

V novo dobo slovenske zgodovine

Prišli smo na 44. spominsko proslavo. Ko spremljamo izredne dogodke v Sloveniji, nas zgodovinski spomin vodi takole:

Od državotvornega ljudstva v Karantaniji — v 7. stoletju — smo postali v teku 1200 let ljudstvo nemških podložnikov. Razdeljeni smo bili v vojvodine in grofije. Odbijali smo turške napade in se borili za staro pravdo.

V 19. stoletju smo se iz ljudstva razvili v narod in sprejeli zamisel Zedinjene Slovenije.

V tem stoletju smo stopili v skupnost s Hrvati in Srbi. Po prvi svetovni vojni smo dosegli najvišje kulturne ustanove.

Sledila je katastrofa v drugi svetovni vojni: trojna okupacija Slovenije, komunistična revolucija.

Po vojni: nastanek druge Jugoslavije, Socialistična republika Slovenija, pokol slovenske narodne vojske in slovenska politična emigracija.

Vemo, da je propadel fevdalizem, odpadla je turška nevarnost, prenehali so nasilna germanizacija, fašizem in nacizem.

Pred 21 leti smo trije Slovenci romali iz Francije v Španijo, kjer je blizu Madrida Valle de los Caídos. Tam je spominska katedrala za vse žrtve španske revolucije v letih 1936 do 1939.

Na žrtve slovenske revolucije smo mislili. Kje bo stal spominski križ? Kje bo spominska cerkev? Kdaj bo prišla resnica v vsej polnosti na dan?

L. 1970 sem bil trikrat v Sloveniji. Bil sem v Vetrinju, v Teharjah, na Orlovem vrhu v Ljubljani, na Turjaku in v svojem rojstnem mestu Kočevju. Tam se je pot nehala. Tam se je začelo prepovedano roško ozemlje.

Zdaj smo vsi priče, kako propada komunizem. Padel je berlinski zid, zgrajen l. 1961. Padla je 45-letna lažnjiva zavesa, ki nas je ločila od domovine. Resnica je preživela tiste, ki so jo zatirali, in dala prav tistim, ki so zanjo pričali in dali zanjo svoje življenje.

Končal se je najtežji križev pot slovenskega naroda. Začela se je nova doba slovenske zgodovine.

Poglejmo samo, kaj se je zgodilo aprila, maja, julija, avgusta, oktobra in decembra!

Aprila so se po 45 letih vršile svobodne volitve.

Maja se je po 45 letih vršil v Vetrinju spominski dan.

Julija je bil v Rogu simbolični krščanski pogreb domobrancev. Vodila ga je uradna slovenska oblast in uradna Cerkev.

Avgusta so predstavniki slovenske politične emigracije predložili slovenski vladi v Ljubljani svoja stališča in zahteve.

Oktobra je bila spominska slovesnost v Teharjah.

Decembra pa so se Slovenci s plebiscitom odločili, da bodo svobodno odločali o svoji usodi.

Hvala Bogu, da smo to dočakali! Bila je na delu božja Previdnost, ki vodi usodo posameznih narodov.

Zahvaliti se moramo našim mučencem, saj so njihove žrtve rodile bogate sadove.

Nebeški oče pa je milostno pogledal tudi na vse ponižane in razžaljene, osirotele in ovdovele, ostarele in osamljene, znane in neznane Slovence doma in po svetu. Tudi ti so s svojim križevim potom zaradi istega krivca pripomogli, da smo obstali 46 let daleč od domovine.

Bilo je 46 let trdega dela za materialni obstoj, za obrambo narodne zavesti in zvestobe svojim idealom.

Obstali smo s pomočjo dušnega pastirstva na prvem mestu, s pomočjo naših vernih družin, po zgledu preživelih borcev in deloma naših kulturnih in političnih organizacij.

Aprila letos so člani republiške komisije za ureditev grobišč v Kočevskem Rogu in drugod izbrali kraj, kjer bo stala cerkev v Rogu ob jami pod Krenom. Skupine romarjev, ki jih spremljajo duhovniki, imajo že sedaj tam sv. mašo. Ob koncu tedna obišče to grobišče okoli 2.000 ljudi.

Spominska cerkev v Rogu bo za Slovence svet kraj, kjer bo dom za odpuščanje, molitev in uspehe, da se bo razcvetela slovenska pomlad v sožitju vseh Slovencev za novo dobo slovenske zgodovine.

Morda ne veste, da je Cerkev doslej proglasila za blažene 374 žrtev francoske revolucije!

Iz pastirskega pisma dr. Gregorija Rožmana 1943: Palme mučeništva so zrasle tudi na naših tleh. Naša domača zemlja je orošena z mučeniško krvjo naših bratov in sestra. Ker so odklanjali, česar po svoji vesti in po svojem prepričanju niso mogli in smeli storiti, zato so morali pasti.

Ni prav nobenega dvoma, da smo v teh prvih mučenikih dobili vzvišene vzornike.

Slava in zahvala našim mučencem, bodočim blaženim in svetnikom!

Smo pripravljene polniti vrzeli in praznine, ki so nastale z njihovo prezgodnjo smrtjo?

Smo! Kako?

Neodvisnost in svoboda nista nikoli podarjeni. Sprava je lahko le sad pravice in resnice. Mi smo politična emigracija. Zato ponavljamo zahteve, ki so jih naši predstavniki lani avgusta predstavili novi slovenski vladi.

1. Nova oblast naj vrne dostojanstvo vsem, ki so do zdaj trpeli preganjanje in sramotenje ali pa izgubili življenje zaradi zvestobe verskim in političnim idealom.

2. V novem obdobju naj tudi Slovenci po svetu soodločajo o svoji in narodovi usodi.

3. Zagotovi naj se jim možnost dvojnega državljanstva.

4. Razčiščenje odgovornosti za revolucionarno nasilje pred začetkom oboroženega odpora in za množične umore po vojni.

Nad. na 2. str.

Spominska proslava

Šestinsirideset let je poteklo, odkar je slovenska zgodovina dobila nov mejnik, enega tolikih žalostnih, tragičnih in ki se ga svobodni Slovenci v svetu vsako leto dosledno spominjamo. V Buenos Airesu smo se zbrali v Slovenski hiši, da proslavimo ta dogodek, ga spet ovrednotimo in mu damo pravo mesto; česar pred leti še ni bilo mogoče pričakovati, da bi lahko naredili v Republiki Sloveniji.

Že nekaj let je poteklo, da te proslave niso več v smislu žalovanja, pač pa v spominjanju žrtev za domovino oz. očetnjo, ki je terjala od njih življenje, od drugih zapustitev rodne zemlje, od tretjih popolno zamoritev lastnega prepričanja in izgubo notranje in zunanje svobode.

Letos pa je tudi prvič, da imajo marsikateri kraji mučenja in množičnega pokola in grobišča dolga leta zeleni križ. Zato niso naše prireditve v spomin žrtev komunistične revolucije turobne in so polna upanja v pravo vrednotenje njih borbe za svobodo svojega naroda.

Kot rečeno, je v nedeljo, 2. junija, mnogo rojakov prišlo v našo Slovensko hišo. Ob vходу je vsak dobil ličen program, ki ga je pripravilo društvo Zedinjena Slovenija, opremil pa kipar in slikar Ivan Bukovec.

V CERKVI MARJE POMAGAJ

„Za mrtve ne bodi mrtev! Moli za pokojne!“ beremo na spominski steni v cerkvi, zato je prvi del potekal v cerkvenih prostorih, kjer je delegat slovenskih dušnih pastirjev, prelat dr. Alojzij Starc daroval mašo za vse žrtve komunistične revolucije in drugih žrtev med drugo svetovno vojno v Sloveniji.

V cerkveni liturgiji je bil praznik sv. Rešnjega Telesa, zato je tudi mašnik v pridigi povezal Kristusa žrtev na križu z žrtvijo naših borcev v smislu njihovega darovanja za geslo Bog - Narod - Domovina in na naše darovanje tudi danes in jutri za boljšo prihodnost našega naroda in človeštva sploh.

Med mašo je prepeval Mladinski pevski zbor Našega doma iz San Justa

pod vodstvom dirigenta Andreja Selana, pri orglah pa je bil Ivan Vombergar; liturgijo besede sta posredovala Mija Markež in inž. Jernej Dobovšek.

PRED SPOMENIKOM

Nato so rojaki — predstavniki organizacij, bivši borci in tudi njihovi vnuki ali celo pravnuki — obstopili spomenik borcem na dvorišču Slovenske hiše, kjer je vihrala zastava, v senci katere so se oni borili.

Kot predstavnik organizirane slovenske skupnosti je predsednik osrednjega društva Zedinjena Slovenija prof. Tine Vivod v spremstvu Slavka Urbančiča in Ivana Korošca v imenu preživelih borcev položil pred spomenik venec cvetja, ki ga je prinesel Jani Dobovšek. Bil je oblečen v uniformo vojaka argentinske vojske, v kateri trenutno služi vojaški rok. (Ko bi živel v Sloveniji, bi imel drugačno uniformo, vežbal bi se pa na Igu ali v Pekrah...)

K trenutku molka je pozvala trobenta Francija Žnidarja, nakar je prelat dr. Alojzij Starc zmolil molitve za rajne. Memento so zaključili vsi prisotni s pesmijo Gozdič je že zelen.

V DVORANI

V dvorani je že stal ob odru Mladinski zbor iz Našega doma, ki je sodeloval pri proslavi. Na drugi strani pa je od stropa pa do tal visela slovenska zastava, ki jo je krasil domobranski grb.

Kot prva točka je bil govor predsednika prof. Tineta Vivoda, katerega objavljamo posebej, nato pa se je na odru razvila proslava z naslovom Gozdovi in cvet, odrski spomin po besedilu Tineta Debeljaka ml. in zamisli ter režiji Frida Beznika. Tekst je slonel na molitvi Oče naš in na izboru poljskih domoljubnih pesmi, ki jih je prevedel in zbral dr. Tine Debeljak v knjigi Žalost zmagoslavja. Iz vse recitacije je bilo zaupanje v dejstvo, da bodo dogodki izpred skoraj petdesetih let pozitivno vplivali na razvoj slovenskega naroda. Na odru so sodelovali z recitiranjem Martina Andrejak, Brigita Cerar, Klavija Malovrh Jakoš, Alenka Magister, Štefan Godec, Blaž Miklič in Dominik Oblak. Pevski zbor je dopolnjeval recitacijo s petjem stavkov očenaša, nazadnje pa ga celotnega zapel (Rimski Korsakov). Za odrom je tehnično pomagal k uspehu Pavle Malovrh. Na odru pa je bilo kot v Rogu, posejano z drevjem, med katerimi je mogočni Križani kraljeval nad grobišči v jamah. Sceno je mojstrsko zamislil in izdelal Tone Oblak.

In ko je zastor zakril oder in so se luči v dvorani prižgale, je po dvorani — kot že tolikokrat — zavela pesem Moja domovina. Navdušena in množična se je slišala pesem, ki v svoji tretji kitici pravi, da „zemlja rodna moja je tako, da če treba, bŕ se bom za njo“ do zadnje kaplje svojega srca. Nekateri so že dokončali boj; njim smo se poklonili. A zdaj nismo več sami: po vsej Sloveniji se nam pridružujejo.

G. B.

Samo normativna osamosvojitve?

Nastop finančnega ministra Dušana Šešoka v slovenski skupščini je pripeljal do nove zaostritev odnosov med predsednikom vlade Lojzeto Peterletom in zunanjim ministrom dr. Dimitrijem Ruplom. Šešok je namreč prejšnjo sredo dobesedno šokiral poslance v parlamentu, ko je povedal, da se bomo Slovenci s pomočjo zakonodaje sicer normativno osamosvojili, da pa dejanske in popolne osamosvojitve še dolgo ne bo. Šešok pravi, da meja s Hrvaško do 27. junija ne bo urejena, poleg tega ne bomo imeli lastnih potnih listov, vojska bo v Sloveniji še precej časa (govoril je o dveh do treh letih), denarno pa se bomo osamosvojili šele takrat, ko bodo centralna in druge banke priznane v tujini. Za dokončno razdružitve je potrebna tudi delitvena bilanca v Jugoslaviji. Poleg vsega tega je minister dejal, da 26. junija še ne bomo imeli nove slovenske valute, Slovenija pa tudi nima deviznih rezerv.

Med poslanci je po njegovem govoru prišlo do pravega razburjenja, govorilo se je o prevari (sedanje, pa tudi prejšnje) vlade, najhujši pa je bil Vitomil Gros.

Vse kaže, da Šešokov nastop ni bil presenečenje le za opozicijo, ampak tudi za nekatere ljudi v vladi. Zaradi njegovega govora je nakaj dni kasneje prišlo do že omenjene zaostritev med Peterletom in Ruplom, saj je izvršni odbor SDZ objavil posebno izjavo, v kateri zahteva „takojšnjo in temeljito korekturo politike gospodarskega osamosvajanja in vestno koordinacijo vseh procesov osamosvajanja s strani predsednika vlade.“ V tej izjavi (podpisal jo je predsednik SDZ dr. Dimitrij Rupel)

potem piše naslednje: „V nasprotnem primeru bo SDZ po 26. juniju prisiljena razmisliti o svojem nadaljnjem sodelovanju v tako vodeni vladi.“

Temu se je takoj odzval premier Lojze Peterle, ki je najprej zanikal, da bi Dušan Šešok v parlamentu govoril v imenu vlade, in nato dejal, da delo vlade teče normalno, čeprav se spreminjajo dejstva, ki lahko vplivajo na prevzemanje efektivne oblasti v Sloveniji. Izjavo izvršilnega odbora SDZ pa je označil kot nož v hrbet, ki je bil nepotreben, sicer pa zavrnil očitek, da delo na gospodarskem področju zaradi zamenjav ne teče normalno. Po Peterletovem mnenju bi bilo treba vse te stvari reševati znotraj vlade, ne pa jih nositi v javnost, kot to počne dr. Rupel. Poleg tega ni izključil možnost, da bi SDZ odšla iz koalicije, vendar je dodal, da bo za to potrebovala tako soglasje SDZ kot Demosa v celoti.

V ponedeljek dopoldne je spor med člani vlade pretresal tudi svet Demosa, vendar o tem še niso sprejeli dokončne odločitve. Dr. Jože Pučnik pa je za javnost dejal, da izjave SDZ ne ocenjuje kot konstruktivno potezo. Po njegovem mnenju je SDZ storila napako, ker je s kritiko šla v javnost, o izjavi Dušana Šešoka pa je rekel, da je bila v mnogih točkah osebno obarvana. „To ni uradno stališče ne vlade ne Demosa. Res pa je, da je g. Šešok opozoril na nekatera grenka dejstva in to je bilo pri njegovem nastopu pozitivno,“ je dejal Pučnik.

Marko Jenšterle,
po telefaksu, 11. junija

RAZSTAVA BARE REMEC

V ljubljanski Mestni galeriji so v ponedeljek, 10. junija zvečer odprli veliko retrospektivno razstavo del umetnice Bare Remec, ki je pred kratkim umrla v Argentini. Slovenskemu občinstvu je tako prvič po vojni (če izvezemo manjšo razstavo v Dolskem ob slikarkini smrti) predstavljen bogat opus doslej tukajšnji javnosti premalo znane umetnice.

Razstavo je pripravila dr. Irene Mislej, ki je na otvoritvi tudi predstavila slikarkino delo.

Razstavo je pričel direktor galerije Aleksander Bassin, nato je govorila dr. Irene Mislej predvsem o Barinem delu v povojnem času ter Marica Meštrovič, hčerka svetovno znanega hrvaškega kiparja in ki je za to priliko prišla iz Zagreba, je govorila o svoji prijateljici Bari. Slavnostni govornik je bil republiški sekretar za kulturo dr. Andrej Capuder, ki je razstavo tudi odprl ter pri tem dejal, da se nekdo, ki je odšel pred davnimi leti, sedaj vrača domov kot duh, s svojimi umetniškimi deli. Razstavo del Bare Remec pa je označil kot velik kulturno-politični in človečanski dogodek. Organizatorjem se je zahvalil še slikarčin brat dr. Bogumil Remec DJ, in povedal, da se zaveda šele sedaj — natanko po 50 letih, kar sta se zadnjikrat videla — kako velika umetnica je bila sestra.

Na odprtje je prišlo ogromno publike, da je napolnila galerijo do zadnjega kotička. Počastil je razstavo predsednik vlade Lojze Peterle s podpredsednikom dr. Ocirkom, minister za Slovence na

tujem dr. Janez Dular, bil je prisoten slikar France Mihelič, zadnji iz Barine generacije, ter vrsta drugih znancev, prijateljev ter ljubiteljev umetnosti. Seveda je bilo tu tudi lepo število Slovencev iz Argentine, ki se ta trenutek nahajajo v Ljubljani.

Ob razstavi je izšel obsežen (80 strani) katalog s spremnimi teksti Aleksandra Bassina, dr. Irene Mislej, Franceta Papeža in dr. Vojka Arka. Ta katalog dostojno predstavlja pokojno umetnico.

Predstavljenih je 56 platen, 46 akvarelov in tušev, tri panjske končnice ter trije črnobeli tuši. Razstavo pa so omogočili Republiški sekretariat za kulturo, Slovenska izseljenska matica in Znanstveni inštitut Filozofske fakultete v Ljubljani. Mestna galerija se je ob tej priložnosti posebej zahvalila sorodnikom, zasebnim lastnikom, Moderni galeriji in Mestnemu muzeju, ki so posodili dela Bare Remčeve. Slovenska izseljenska matica pa je bila pobudnica prireditve „Srečanje v moji deželi 91“, v okviru katere je nastala pričujoča razstava.

Naj ob prvem javljanju o pomembnem dogodku za konec zapišemo, da je razstava že pred otvoritvijo naletela na veliko publiciteto v tukajšnjem časopisju, saj so jo z obširnimi članki pospremili na pot različni mediji. Odzivov bo v prihodnjih dneh vsekakor še veliko več, saj se Slovenci z njo srečujemo z nekim doslej popolnoma neznanim svetom.

Marko Jenšterle in
dr. Irene Mislej,
10. junija

Dr. Milan Komar 70-letnik

Pred nekaj dnevi je praznoval svojih bogatih 70 let življenja dr. Milan Komar, ki je med Slovenci in Argentinci znan kot odličen filozof in profesor.

Njegova življenjska pot ni bila lahka: že njegovi starši so morali bežati s Primorske v Ljubljano, kjer se je slavljenec rodil 4. junija leta 1921. Že v Sloveniji se je mnogo udejstvoval med mladi in se pričel zanimati za filozofijo sv. Tomaža Akvinskega. Doktoriral je iz prava v Turinu, med vojsko, na Primorskem pa je bil urednik Goriškega lista.

Kot begunec je dobil zavetje v Argentini, kjer je njegova intelektualna pot dobila novo smer. Kmalu je dobil službo profesorja filozofije na raznih inštitutih, zaradi svojega znanja in odličnega poučevanja pa še mesto na katoliški univerzi v Buenos Airesu, kjer je sčasoma postal redni, pozneje še titularni profesor zgodovine moderne filozofije, kar je še danes. Postal je tudi član sveta filozofske fakultete in je bil več let tudi njen dekan, kar izpričuje njegovo zavzetost za filozofijo in sposobnost za profesorja.

Poleg te službe pa je prej in še danes predava na raznih drugih ustanovah - na raznih univerzah, katoliških inštitutih, teoloških fakultetah, vojaških akademijah, posebnih tečajih in drugod predvsem o katoliški tomistični filozofiji.

V znanstvenem delu je znan predvsem po svojem raziskovanju o Kantovem predhodniku Christianu Wolffu, o katerem je napisal več razprav v razne

filozofske ali univerzitetne revije in knjige. Poleg tega je objavil še vrsto globokih filozofskih razmišljanj ter mnogo kritik in poročil ter uvodov ali opomb v razna filozofska dela.

A njegovo delo je bilo posvečeno tudi Slovincem. Vedno je našel čas, da je predaval med nami, predvsem pri Slov. kulturni akciji, Katoliškem starešinstvu, na raznih zborovanjih, pa še mladim, predvsem v karapačjskem domu.

Pri SKA je izdal knjigo Pot iz mrtvila, napisal pa je tudi mnogo razmišljanj v Meddobje, Zbornike Svobodne Slovenije, tudi v naš list in še kam.

Vse njegovo delo je bilo posvečeno širjenju tomistične miselnosti, predvsem pa poglobljanju človekovega avtentičnega mišljenja in usmerjanju na poti k osebni duhovni rasti.

Tudi to svoje poslanstvo je z uspehom opravljal med argentinskim občestvom, tako da je postal široko znan med katoliškimi krogi. Na univerzi in drugod je vzgojil celo generacijo mladih študentov, ki jim je dal trdne osnove za življenje in mišljenje. Zato mu je tudi ob sedanji obletnici sam papež Janez Pavel II poslal čestitko, ki jo objavljamo tu poleg.

Naj se tem čestitkam pridružimo tudi Slovenci, ki smo ga poslušali ali brali in tako prejeli iz njegovega duhovnega bogastva. Naj mu Bog podeli še dolgo in plodno življenje v prid tako Argentini kakor nam Slovincem.

TD

Ko obhaja doktor Milan Komar z globoko hvaležnostjo do Gospoda svoj sedemdeseti rojstni dan, mu sveti oče Janez Pavel II. z veseljem pošilja prisrčne čestitke in voščila, zraven pa se ga bo še posebno spomnil v molitvi in mu kot znak posebnega priznanja za njegov cenjeni in zaslužni doprinos k argentinski katoliški kulturi podeljuje svoj očetovski apostolski blagoslov, ki velja tudi njegovi družini in prijateljem.

Msgr. Ubaldo Calabresi,
apostolski nuncij

Buenos Aires, 4. 6. 1991

V novo dobo

Nad. s 1. str.

5. Izseljenska matica naj spada pod ministrstvo za Slovence po svetu.

6. Upoštevati je treba načelo predstavnštva, kjerkoli obstajajo organizirane slovenske skupnosti v zdomstvu.

7. Obnova gospodarstva v republiki Sloveniji bo sad zaupanja v pravno državo in ustreznih zakonov, ki bodo izhajali iz nove slovenske ustave.

8. Slovenska politična emigracija podpira napore sedanje vlade za demokratizacijo in samostojnost Slovenije ter njeno suvereno vključitev v evropsko skupnost.

Slovenske politične emigracije ni konec!

Človekove pravice veljajo tudi za nas!

Tudi mi v zdomstvu moramo na svoj način polniti vrzeli in praznine, ki so nastale z njihovo prezgodnjo smrtjo.

Vsaka družina naj ima svoj rodovnik in družinsko kroniko. Oče, mati! Recita vsakemu svojemu otroku, kakor je rekel Gradnik svojemu sinu:

Zapuščam vse ti, kar sem sam prejel,
vse, kar od matere je in očeta,
vse, kar me z njih umrlimi prepleta,
kar je njih duh, odsev in njih odmev.

Mladi! Spoštujte svoj izvor!

Sprašujte, poslušajte, berite, zapišite, gravirajte še žive priče naše junaške preteklosti!

Za četrti in peti rod v Argentini!

Še z večjim veseljem gradimo svoje krajevne skupnosti. Vsak mora izpolniti svojo posebno nalogo.

Učitelj in učenec, pevovodja in pevec, odbornik v društvu in član, režiser in igravec, pisatelj in bralec, podjetnik in uslužbenec, trener in športnik. Nobeden izmed nas ni izvezet!

Tudi naša tukajšnja naloga je: Edinost povojne emigracije in sožitje med vsemi Slovenci v Argentini.

Sožitje med Slovenci v Argentini se je začelo tudi s pripravami za Svetovni slovenski kongres, ki bo še ta mesec v Ljubljani in Celju. Skupaj smo dosegli povečano število delegatov in da bo na kongresu zgodovinska narodna zastava.

Hočemo biti znanilci in delavci za novo in svetlejšo prihodnost!

K temu nam Bog pomagaj!

29. maja nas je naša turnejska pot popeljala spet na Gorenjsko, kjer smo imeli v župni cerkvi na Bledu koncert, ki ni bil na prvotnem programu.

BLED

Na poti smo se mimogrede ustavili v Vrbi, v rojstnem kraju našega največjega pesnika. Pričakovali so nas tam župnik, župan iz Radovljice inž. Černe in podžupan z Jesenic Janez Markeš. Prvi nam je razložil zgodovinski del stare cerkvice sv. Marka, ostala pa sta nam prinesla pozdrave in izrekla dobrodošlico. Tudi domači zbor nam je v pozdrav zapel Flajšmanov Triglav in Prešernovo Zdravico, nakar nas je pozdravil še zastopnik SKD iz Breznice. Sledil je ogled Prešernove rojstne hiše, nakup spominčkov in pot je šla naprej na Bled, najprej na Grad, odkoder smo v res lepem dnevu občudovali prekrasen razgled, zlasti na gorske vršace, ki smo jih že vso pot lahko ogledovali in se napajali ob lepoti pokrajine. Z Gradu so nas prijazni gostitelji odpeljali na otok, kjer je zvon želja kar neprestano pošiljal v nebo prošnje naših in tujih obiskovalcev. Tu nas je obiskal tudi blejski župnik Jošt Martelanc. Kratka zakuska v župnišću, nekoliko oddiha in ob 20. uri koncert v nabitno polni cerkvi. Poleg radovljiškega župana, ki je spet pozdravil pevce-goste (pravtako župnika Martelanca, ki je svojim faranom in drugim gostom povedal, da mu je zbor pred 36. leti pel pri novi maši v Buenos Airesu) se je koncerta udeležil tudi minister Rejc. Kako so nas sprejeli, najlepše pove to, da so vsi pevci iz župnišča v cerkev šli skozi gost špalir narodnih noš in številne publike, ki jih je že ob vstopu v cerkev navdušeno pozdravljalo s ploskanjem. To se je ponavljalo od pesmi do pesmi. Slovenijo v svetu, ki jo je zbor zapel uvodoma, je moral na koncu še ponoviti. Seveda tudi ni šlo brez „bisov“. Ob koncu spet zahvala g. Martelancu in županu ter razdelitev originalnih lectovih src med pevke in pevce, nato pa odhod k večerji v Radovljico, kjer so nam gostitelji postregli s pristnim „velikonočnim kosilom“, ki je končalo že po polnoči.

Ta dan nas je razveselila tudi vest, da je naš član Tone Rode bil sprejet kot član Društva slovenskih pisateljev.

Naslednji dan, 30. maja naj bi bil prost dan, a to je bilo le navidezno, sicer pa krepko zaseden z obiski domačih in znancev in skritih lepih koticov naše ljube domovine.

Ob 17.30 smo se zbrali v Radiu Slovenija in tam posneli trak za kaset slovenskih in argentinskih pesmi, ki bodo kmalu na razpolago tudi rojakom v Argentini. Dopoldne pa sta bila dirigenta Anka in njen oče na daljšem razgovoru v radiu, ki je naslednji dan že prenašal celoten razgovor.

NA GORIŠKEM

31. maj nas je popeljal čez mejo v Italijo na obisk h goriškim Slovincem, kjer je Prosvetno društvo Podgora s številnimi drugimi organizacijami, podjetji in sodelavci pripravilo Gallusovo proslavo s sodelovanjem zborov iz Podgore, Komornega zborov „Gallus“ iz Kranja in našega „Gallusa“. V Gorici sta nas v občinski palači sprejela v imenu župana (ki je bil v Ljubljani na otvoritvi neke razstave) najprej njegov tajnik, nato pa še občinski svetovalec Marjan Breščak, ki je med drugim dejal: „Pred skoraj 45 leti ste morali daleč preko morja s srcem, ki se je krčilo od bolečin in grenkobe, ko vam je brat Slovenec, prevzet od iracionalne in nespametne ideologije zaloputnil vrata domovine. Pravijo, da čas zaceli vse rane, a v vas ni ugasnila želja po domačih

Dr. JULIJ SAVELLI

Z „Gallusom“ po Sloveniji

kraji. Vse to je jasno izstopalo iz raznih spisov vašega tiska, na katerega smo bili naročeni. V daljni deželi ste korajžno zavihali rokave, ustanovili številna pomembna društva, ponos vsega slovenstva. Po tolikih letih so se vam spet odprla vrata domovine v vsaj skromno zadoščenje za vse krivice, ki ste jih bili deležni. Če bi Slovenijo lahko posebili v obliki matere, bi — četudi trenutno v težkih časih — se nasmehnila, ko vidi, da brat bratu sega v roko.“ — Nato je zastopnik občin izročil pevovodkinji v spomin spominsko plaketo s faksimilom goriškega pečata iz srednjega veka, in povabil vse goste na prijetno zakusko v občinskih salonih. Pa je bilo treba kmalu naprej v Podgoro, kjer je bil koncert v cerkvi Sv. Justa. V tej župniji je deloval znani in priljubljeni goriški glasbenik in pevovodja Lojze Bratuž, ki so ga fašisti iz sovraštva do vsega slovenskega v zaporu zastupili s strojnim oljem. (Na koncertu je bila skladateljeva gospa.)

Trinajst Gallusovih madrigalov in motetov, ki so jih izvajali omenjeni zbori, je strokovnjaško povezoval sedaj najboljši poznavalec J. P. Gallusa dr. Edo Škulj, na koncu pa so vsi zbori skupno mogočno — kot nekak pietetičen očitek vsem, ki so krivci tolikih slovenskih grobišč — zapeli Gallusovo Ecce quomodo moritur iustus.

Seveda spet ni manjkalo pozdravnih govorov in gomile daril. Prvi je med koncertom naslovil pozdravne besede argentinskim gostom predsednik goriške province Gian Carlo Crisci, ki je zboru v spomin na obisk podaril krasno plaketo z grbom goriške province in spominsko ploščico. Ob tej priliki je izrazil veliko veselje, da se na ozemlju, kjer tudi žive Slovenci (v Italiji), srečujejo zbori iz matične domovine (Kranj) in iz daljne Argentine ter to označil kot razveseljiv znak za bodoče razumevanje, sožitje in bratstvo vseh narodov. Tudi je naročil pozdrave vsem Slovincem v Argentini. (Nekako podobno je izvenelo srečanje petih „Gallusov“ na Koroškem, kjer so se srečali Argentinci z onimi iz matične domovine, iz Koroške in iz Trsta.)

Koncerta se je udeležil kot zastopnik goriškega nadškofa msgr. Simčič, ki je tudi spregovoril pozdravne, zahvalne in spodbudne besede našim pevcem. Med gosti smo opazili tudi podpredsednika občine Kranj, predsednika Slovenske deželne skupnosti, zastopnika odbora za kulturne zadeve, dr. Bernarda Špacapana, predsednika katoliške prosvete itd. Seveda tudi vrsto rojakov iz Trsta. Tržaški radio je prenašal celoten prireditev in tudi razgovor z dirigentko Anko Gaserjevo. Zbor je dobil kar celo vrsto daril, dragoceno umetniško sliko, diplomu, krasne knjige, da ne omenim seveda bogatih šopkov rož.

Naš „Gallus“ je za konec moral seveda dodati še nekaj slovenskih in argentinskih pesmi, ki so bile z velikim navdušenjem sprejete. Ob 23. uri je bila večerja (za spomin je vsak pevec prejel še značilno majolico s spominskim napisom) in spet se je ura že nevarno bližala 3. uri zjutraj, ko smo se zadnji poslavljali na ljubljanskem Kongresnem trgu.

Na koncertu v Gorici smo imeli priliko slišati tamkajšnji zbor, ki ga vodi Mirko Špacapan ml.

Zelo prijetno pojo, ubrani so, lepe glasove imajo in kar prav bi bilo, če bi jih lahko kdaj slišali tudi rojaki v Argentini. Na svetu ni nič nemogoče in kjer je dobra volja in idealizem, se vse

težave dajo premagati.

Že sedaj lahko napovemo, da bomo ob povratku v Argentini skušali čimprej pripraviti razstavo vseh trofej, tiska, posnetkov in daril, da bodo naši tamkajšnji rojaki tudi videli, s kolikšno ljubeznijo in pozornostjo je naš zbor bil povsod sprejet od bratov in domovini. To je res nekaj edinstvenega in nepozabnega.

MNENJA O ZBORU

Ko čakamo, kako bo zborov zadnji koncert odjeknil v prestolnici Slovenije, naj mimogrede navedem nekaj ustnih izjav o zboru:

Iz Murske Sobote berem v pismu: „Poslušalci vašega koncerta so bili nadvse navdušeni. Eni so rekli: Poslušali bi jih celo noč, drugi zopet: Takega zborov še nismo slišali in kako je mogoče, da ga tako mlada gospa tako krasno vodi.“ To so seveda nestrokovne izjave.

Bolj strokovno nam je prinesel iz Velikovca g. Vajda, ravnatelj Festivala, ki je govoril z nekaterimi tamkajšnjimi glasbeniki, od katerih je eden izjavil: „Kolikšna škoda, da je eden naših najboljših zborov 12.000 km daleč od nas.“

Prijateljica iz celovškega „Gallusa“ pa nam je že prinesla prve odmeve naših koncertov na Koroškem, objavljene v celovškem slovenskem tisku. „Naš tednik“ je „Gallusu“ iz Argentine posvetil celo stran, v kritiki pa je pod naslovom „Užitek posebne vrste“ kritik Stanko Polzer napisal med drugimi: „Težko bo ocenjevati zbor, ki je tisoče kilometrov oddaljen od domovine ohranjal slovensko pesem in kulturo — so bili moji pridržki pred nastopom slovenskega pevskega zborov „Gallus“ iz Buenos Airesa (Argentina). Toda že prva pesem »Resonnet in laudibus« je pokazala, da je vsako pomilovanje neumestno, saj se je predstavila vrhunska skupina, ki je s svojo dovršeno in sodobno interpretacijo Gallusovih skladb postavila druge vokalne skupine kar v ozadje. Ko je zadonela Ipavčeva »Bodi zdrava domovina«, pa je bilo najbrž marsikomu težko pri srcu. Bučno ploskanje se mi je zazdelo kot prošnja za odpuščanje, saj je naš pogled segal le do Karavank ali kvečjemu do Ljubljane.“

Tednik „Nedelja“ pa je v svoji številki od 2. junija posvetil našemu zboru kar tri strani. Na naslovni strani je zborovska slika s koncerta v Velikovcu in v poročilu beremo: „Predvsem pa je to odlično srečanje odlikoval nastop slovenskega pevskega zborov »Gallus« iz Buenos Airesa. S kvalitetno izvedbo, ki zbor uvršča med vrhove slovenskega zborovskega petja, so dokazali, da združujejo visoko stopnjo profesionalnosti s požrtvovalno ljubeznijo do pesmi, ki jim dostikrat nadomešča v daljni Južni Ameriki izgubljeno domovino. — Za mnoge je gostovanje po Sloveniji v katerega okviru je bilo sedaj tudi gostovanje na Koroškem, prvi obisk po desetletjih begunstva. Zato jih je tudi na Koroškem marsikatera pot vodila v kraje njihove tragedije. Posebno občuteno je bilo bogoslužje v Marijini romarski cerkvi Gospe Svete.“ — Temu obisku posveča nato še celo stran; eno stran pa poročilo o celotnem obisku „Gallusa“ na Koroškem s slikami zborov, dr. Savellija in Anke Gaserjeve.

LJUBLJANSKA STOLNICA

Tudi v Ljubljani smo proslavili dan

naših junakov. V nedeljo, 2. junij, ko ste v Buenos Airesu imeli spominsko proslavo, smo v duhu bili pri vas, a smo tudi mi del dneva posvetili spominu. Ob 11.30 je bila v ljubljanski stolnici svečana sv. maša, ki jo je ob asistenci bogoslovca Šenka daroval kanonik Merlak, ki je pred mašo v lepem nagovoru pozdravil argentinske pevce. Zbor je na koro prepeval Schubertovo mašo in nekatere druge lepe pesmi, mojstrsko pa ga je na orglah spremljal akademik prof. Primož Ramovš. Stolnica je bila nabitno polna in med obiskovalci smo videli tudi dokaj znanih obrazov iz Argentine. Po maši je zbor v grobni tišini intoniral Gallusov Ecce quomodo moritur iustus in v premnogih očeh so zablestele solze. Ko je po končani maši zbor prihajal s kora, ga je pred cerkvijo čakajoča množica pričakala z močnim ploskanjem. Spet solze in hvale za prelepo petje pri maši, za kar se je na koncu prišel zahvaliti tudi celebrant, kanonik dr. Merlak.

NOVO MESTO

Kar kmalu se je bilo treba ločiti od prijaznih znancev, ki bi še in še radi govorili z nami, a odpraviti se je bilo treba na pot. Na programu tega dne je bil še koncert v Novem mestu, trinajsti in predzadnji v naši turneji. Prvi postanek je bil v znamenitem stiškem samostanu, kjer nam je ljubeznivo in prijazno opat dr. Nadrah osebno razkazal vse bogate zanimivosti. Kar dve uri smo se tam zamudili in prav nič nam ni bilo žal, četudi smo se zato morali odreči Jurčičevi Muljavi, skozi katero smo se samo zapeljali. Na samostanskem pokopališču smo se ustavili tudi ob grobu p. Cirila Petelina, ki je vse od svoje smrti deloval med nami v Argentini in čigar telesni ostanki (pepel) počivajo sedaj na pokopališču samostana, kateremu je kot cistercijanec pripadal.

V Novem mestu smo se dobro uro pred koncertom ustavili v Domu starejših občanov (zavetišče), kjer preživlja svojo starost v krasnem, modernem urejenem poslopju z urejeno zdravniško in ostalo oskrbo nad 300 ostarelih. Ganljivi prizor, ko je ta množica starih in starčkov prisluhnila pesmim, ki so jih naši pevci zapeli, ganljivo pa je bilo tudi srečanje dveh članic zborov, ki sta med poslušalci našli svojo nekdanjo učiteljico. Koliko bo nepozabnih vtisov in spominov! Če bi jih vse mogel opisati, kakšen roman bi to bil! V zavetišču je zbor posebej pozdravila njegova ravnateljica in izročila dirigentki lep šopek ter se zahvalila za prijetne trenutke, ki so jih obiskovalci zavetišča preživeli.

Koncert je bil v proštijški cerkvi, kamor nas je že iz Doma ostarelih spremil novomeški župan Marjan Dvornik, tam pa s skupino domačinov sprejel prošt Lap, brat nam že znanega člana Kolednikov. Cerkev je bila napolnjena do zadnjega koticčka, celo kor so odprli za poslušalce in ga napolnili. Med poslušalci je bil tudi upokojeni beograjski nadškof dr. Alojzij Turk, ki svoj pokoj uživa v Novem mestu.

O samem koncertu res ne vem kaj napisati. Čim bolj se bližamo koncu turneje, tem lepši so koncerti in tem močnejše čutimo ljubezen, s katero nas povsod spremlja naše ljudstvo, ki nam vedno očitneje izraža zavest, da smo njega del in da so nas dokončno kot take tudi sprejeli.

Seveda tudi po koncertu v Novem mestu ni manjkalo vrste šopkov in spominskih daril. Uboga Anka že ne more sprejemati vseh in ji pri tem morajo pomagati pevci. To je res vse nekaj izrednega, enkratnega.

O zadnjem koncertu v Ljubljani pa je že poročal prejšnji teden Marko Jenšterle.

Spomenka Hribar

ZGODOVINA IN SMRT

Ta članek je izšel v reviji „Gorenjski občasnik“ letnik XI, št. 17.
 Povod mu je bil seznam vseh žrtev druge svetovne vojne med Žirovci.
 Posnemamo ga po Ameriški domovini, 23. maja.

Zgodovina »beleži« smrt dvakrat: takrat, ko pokosi in si posamezno smrt le »zapomni«, in potem, ko žrtve tudi zapiše. Kosila je pred skoraj petdesetimi leti, zdaj jih je začela popisovati. Po vsej deželi se pišejo ti žalostni sezname, ponosna pa sem, da je žirovski med prvimi, ki bo zagledal beli dan. Alfonzu Zajcu (1) torej iskrene čestitke in zahvala!

Res, seznam je spoštljiv in grozljiv: spoštljiv, ker je vsaka »številka« svoja zgodba, nepopisana in nepopisna, grozljiv pa ne le zaradi samega števila žrtev, ampak tudi zaradi skritih resnic ali vsaj namigov nanjo; nekaj tega je že omenil avtor seznama. Skušala bom predstaviti nekatera pomembna dejstva, seveda zgolj fragmentarno, ker je tudi seznam še nepopoln oziroma ne povsod pregleden.

V javnosti se že sedem let vodijo polemike o tem, ali je bila pri nas med okupacijo državljanska vojna ali ne. Seveda je to sprenevedanje, kajti kaj je državljanska vojna drugega kot pobijanje ljudi iste (narodnosti)? To, da se je državljanska vojna dogajala v času okupacije, le govori o njeni večji brezumnosti. In večji odgovornosti tistih, ki so jo zanetili.

Kaj nam o tem lahko zgovorno pove žirovski seznam vseh žrtev? Pove nam zgodbo nesmiselnega bratomornega pobijanja! Številke žrtev so strašne! 86 partizanov je padlo — in 86 ljudi je bilo pobitih po končani vojni (2). Se pravi: (približno) isto število ljudi je med vojno padlo v boju z okupatorjem (in »domačim izdajalcem«) kakor je bilo po vojni pobitih »domačih izdajalcev«. Državljanška vojna je torej divjala ne le med okupacijo, ampak se je sploh njena glavnina potegnila v svobodo. Menda se bomo strinjali, da je neposredni boj vendarle nekaj drugega kakor pa povojno »kaznovanje«! Med vojno pa so v neposrednem spopadu med partizani in domobranci padli le štirje domobranci.

Če si ogledamo seznam še naprej, vidimo, da je bilo šest ali sedem ljudi pobitih s strani domobrancev (oziroma četnikov), da pa je bilo od NOV likvidiranih med vojno 32 ljudi. Kdo je začel in kdo je vodil državljansko vojno? Primerno je Zajčevu opozorilo, da sta bili leta 1941 le dve žrtvi, in še ti dve vojaški ob razpadu Jugoslavije, ne pa žrtvi Italijanov ali Nemcev.

Seveda, bo kdo rekel, ko pa so partizani začeli boj proti okupatorju zares šele 1942 — saj! Že samo to nam daje misliti... še posebej pa grozljiva številka partizanskega terorja nad civilnim prebivalstvom, ki ni v sorazmerju z domobranskim, predvsem pa je teror nad civilnim prebivalstvom začela partizanska vojska, saj do jeseni 1942 ni bilo ne domobrancev ne bele garde. Res je, da si je marsikdo in marsikdaj prav oddahnil, če so partizani »utišali« kakšnega zaniknega izdajalca, ki je za ušive lire ali marke izdajal svoje sosede..., bila je vojna in kazen hitra. Toda 32 ljudi, likvidiranih med vojno in predvsem 86 ljudi, »pogrešanih« po vojni, je več kot »zob za zob in glava za glavo« in bi vsaj kasneje lahko prenehali s preklinjanjem »domačih izdajalcev«. Še posebej, ker partizanov niso pobili samo domobranci, ampak okupatorji — seveda velikokrat tudi z njihovo pomočjo.

Zame je ta seznam presenetljiv tudi zato, ker je to seznam z Gorenjske, za katero je veljalo, da državljanske vojne sploh ni bilo. Ko sem vrgla v javnost trditev, da je bila pri nas med okupacijo

državljanška vojna, je bil eden od argumentov ta, da bi do neke mere utegnili veljati za Ljubljansko pokrajino (kjer se je revolucija najprej razmahnila), da pa za Gorenjsko in Štajersko (in delno Primorsko) to sploh ne velja, ker naj bi na teh območjih šlo le za neposreden spopad Nemci-Slovenci.

To najbrž do neke mere — kvantitativno torej — drži, v principu pa ne, kar nam priča prav žirovski seznam. Še posebej število po vojni »pogrešanih« pove, da je državljanska vojna bila in predvsem, da se je zaključila z brezumnim pobojem »kolaboracije«. Ne, še drugače je: če je res, da med okupacijo v teh krajih ni divjala državljanska vojna, čemu potem tolikšno pobijanje po vojni? Ali, če rečemo nekoliko sarkastično: na Gorenjskem je državljanska vojna zares zadivjala šele po zaključeni drugi svetovni vojni.

Na tem seznamu sta dve žrtvi iz moje družine: stari oče, Jakob Mravlje, in moja teta, devetnajstletna Fani Mravlje. Stari oče je bil res prvi komunist v kraju, vendar je bilo z njegovim imenom zelo težko, recimo pri raznih zbornikih, pa priznanjih, pa vklesavanju imena... Bil je namreč interniran v Dachau, torej »dachavec«, nekaj sumljivega torej — tako je veljalo od dachavskih procesov naprej. Spominjam se, kako je bila moja mama prizadeta, ko ji je nekdo oponesel, da je bil njen oče pač dachavec in da tisto ni bilo čisto v redu...

Še huje je bilo s teto, ki so jo ubili partizani v noči od 6. do 7. maja 1942 kot »izdajalko«. Partizanski pisatelj Karel Leskovec je ta boj takole popisal:

»Zadnje dni marca (3) so partizani ubili Mravljincevo hčer s Podklanca. Obdoli jo, da je izdajalka. Dekle sem dobro poznal in vem samo to, da je res hodila z italijanskimi oficirji in ti so jo večkrat odpeljali z avtomobilom kam na zabavo. Da bi kaj vedela o aktivistih Osvobodilne fronte, se ni nikomur sanjalo in tudi verjel ni tega nihče. Ljudje so jo našli v nedeljo zjutraj sredi ceste mrtvo. Na prsji ji je ležal papir: Tako se bo zgodilo z vsakim, ki bo izdajal slovenski narod. Nihče ni povedal ljudem, zakaj so partizani dekle ubili, zato je bil učinek na večino prebivalstva drugačen, kot so pričakovali tisti, ki so to storili. V Rovtahn, ob meji, ljudje niso imeli za tak greh, če je kakšno dekle hodilo z Italijani. To se je dogajalo že pred vojno. Prav zato bi morali partizani ljudem ob meji tak okrep bolje razložiti (4).«

Konec v prihodnji številki

OPOMBE

1. Kolikor vem, se je doslej intenzivneje ukvarjal s »preštevanjem« vseh mrtvih pri nas le mladi zgodovinar Jože Dežman, ki je skušal tudi znanstveno analizirati probleme samega zapisovanja in »klasificiranja« žrtev.

2. Pri tem je zanimivo, da ljudje še vedno pravijo, da je ta in ta »pogrešan«, in do 8. julija v Kočevskem Rogu je bilo to zanje tudi uradna oznaka, se pravi, da niso bili »ne živi ne mrtvi«, da jim ni bil priznan »status« mrtvih ljudi, tudi v moralnem smislu ne, če naj tako rečem.

Grozljiva ni le številka po vojni »pogrešanih« domobranskih ujetnikov, ampak tudi to, kaj se je z njimi sploh dogajalo, kar povedo na primer naslednji opisi: »bil izpuščen, ni se vrnil«, ali: »Po amnestiji se je šel javit v Žiri, za njim ni sledu«, se pravi: še ko je bil človek izpuščen iz »nabirnih centrov« in torej po strogih (revolucionarnih) kriterijih nedolžen oziroma se je po razglašeni amnestiji sam javil, se ni več vrnil domov.

3. Netočen podatek; bilo je v noči od 6. do 7. maja 1942.

4. Karel Leskovec: Križpotja, Zavod »Borec« v Ljubljani, 1967; str. 70-71.

Slovenski zbor iz Argentine

....Tako kot je Gallus (Petelin) ostal na tujem, tako so na tujem tudi mnogi naši današnji umetniki, ustvarjalci in poustvarjalci. Mnogi so odšli in še odhajajo, ker imajo na tujem drugačne možnosti. Za mnoge, ki so ostali, bi bilo bolje, da bi odšli, ker doma nimajo pravih možnosti. In tako so odšli tudi tisti, ki se niso smeli vrniti. In nadedli so si ime Gallusovo.

3. junija je bilo v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma veliko slavje. Na sklepnem koncertu svoje prve turneje po Sloveniji (in zamejstvu) je nastopil slovenski pevski zbor (coro esloveno) Gallus iz Argentine (Buenos Aires).

Zbor so že leta 1948 ustanovili slovenski politični emigranti. 36 let ga je vodil dr. Julij Savelli, zdaj pa ga vodi njegova hčerka Anka Savelli-Gaserjeva...

Zbor, ki ga sestavlja 50 pevk in pevcev, je z Gallusovo glasbo dobila razvil samostojnost glasov, v homofonih stikih pa je bilo nekaj intonacijskega nelagodja...

V prvem delu koncerta se je zbor izkazal kot pevsko discipliniran ansambel. Z Geržiničevo skladbo (skladatelj živi v Argentini) je opozoril, da

ima tudi svoje skladateljsko zaledje in da v tem nastajajo dela, ki ne morejo skriti vezi z domovino. Geržinič je skladatelj, ki v skromnih harmonskih okvirih ustvarja razpoloženje in melodični lok. Zbor je v tem delu koncerta z izjemno muzikalno svežino interpretiral Ravnikovo Ženjico...

Slovenski pevski zbor Gallus je vsa ta dela zapel s prav dopadljivo muzikalnostjo, z izvrstno dikcijo (!) in tudi z zvočno urejenostjo. To je dosegel zaradi natančnega in tudi v majhnih gibih nazornega vodenja dirigentke (zborovodkinje) Anke Savelli Gaserjeve.

Bili smo prav prijetno presenečeni. Zbor, ki je do zadnjega kotička napolnil Gallusovo dvorano Cankarjevega doma, ki je izzval pri občinstvu prave ovacije in pel v slavnostnem razpoloženju, lahko tudi po strogih kriterijih uvrstimo med tiste ljubiteljske zborovske ansamble, ki dosegajo koncertantno kvaliteto, ki imajo sposobnost poustvarjalnih kreacij. Prijetno je to zapisati še zlasti, ker gre za zbor, ki deluje v daljni Argentini.

Pavel Mihelčič
 Delo, 7. junija (odlomki)

ZAHVALA

Člani SPZ Gallus se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam pripravili nepozabno koncertno turnejo po Sloveniji. Na prvem mestu Glasbeni matici Slovenije, ki je bila glavni organizator tega gostovanja, in njenemu neumornemu predsedniku dr. Tonetu Venguštu ter dr. Mihi Venguštu, koordinatorju turneje.

Hvala tudi ljubljanskemu županu inž. Jožetu Strgarju za prvo povabilo.

Omogočili so naše gostovanje tudi:

— Sekretariat za kulturo Republike Slovenije.

— Mestni sekretariat za izobraževanje, raziskovalno dejavnost, kulturo in telesno kulturo - enota kultura, Ljubljana.

— Zveza kulturnih organizacij Slovenije,

— Skupščine občin: Kranj - Celje, Koper, Maribor, Murska Sobota, Novo mesto, Ljubljana, Ljubljana-Šiška, Ljubljana-Moste, Polje, Radovljica.

— Slovenska izseljenska matica.

— Zdravilišče Rogaška Slatina, Mercator Turist, Cankarjev dom, Slovenska Filharmonija, Hotel Park, slovenski mediji: Delo, Dnevnik, Večer, Družina, RTV Slovenija, Festival Ljubljana, Mladinska knjiga.

— G. Janez Rihar, g. Vladimir Kaše, ga. dr. Olga Maček in drugi neznani in skriti dobrotniki.

Prav tako naša iskrena in prisrčna zahvala koroškim in goriškim sestram in bratom za prelepe ure, ki smo jih skupaj preživeli, ter vsem rojakom, ki so nas spremljali z molitvijo in dobrimi željami.

SPZ Gallus

Spomin na velikega pevca

Basist Julij Betetto (1885-1963) je bil delaven, samokritik, natančen, skoraj obseden. Živel je zgolj za pevsko in pedagoško delo. Odrekel se je vsemu, kar bi ga lahko pri tem motilo. Prav zaradi tega ni imel malo težav v svoji karieri. Spletke, zavist, konkurenca so ga večkrat peljali do težkih trenutkov. Ni pil mrzlih pijač, ni govoril na odprtem in seveda ni ponočeval. Njegov repertoar je obsegal 187 vlog, malih in najpomembnejših, večina v dveh, nekatere tudi v treh jezikih.

Decembra so v novih muzejskih prostorih slovenskega gledališkega filmskega muzeja, Mestni trg 17 (Erbergova palača) odprli razstavo o umetniku. Tokrat so tudi predstavili monografijo, ki jo je napisal dirigent in publicist Ciril Cvetko. Končno so ob ljubljanski Operi na Cankarjevi ulici odkrili spomenik, ki je delo več umetnikov in ki je nastal po dobrodelni akciji Združenja samostojnih umetnih delavcev Slovenije. Pobudnica iniciative je bila altistka Marija Bitenc-Samčeva. Pri otvoritvi pa je sodeloval tudi republiški sekretar za kulturo dr. Andrej Capuder.

Betetto je bil štirinast let solist dunajske dvorne opere, med leti 1908 in 1922. Nato

se je vrnil v Ljubljano in bil prvak do leta 1930, ko je znova odšel v tujino. Finančna kriza v Ljubljani ga je peljala v München, kjer je bil dve leti v Bavarski državni operi, dokler se ni za vedno vrnil v domovino. Tam je nadaljeval pevsko kariero in tudi pedagoško delo. Bil je ravnatelj in pedagog na Državnem konservatoriju in potem do upokojitve redni profesor na Akademiji za glasbo.

Cvetko v omenjeni knjigi nekajkrat citira tudi pokojno altistko Franjo Golobovo. Avtor omenja izvedbo Tomčevega oratorija Križev pot leta 1943. Kritič Venčeslav Snoj je tudi zapisal 29. aprila v Slovincu: „Solista ga. Golobova in g. rektor Betetto sta svojo nalogo rešila odlično. Oba sta že po naravi obdarjena z izredno lepim glasom, katerega pa je še visoka pevška kultura oblikovala do velikih popolnosti. G. Betetto je obe ariji, ki zahtevata veliki glasovni obseg in zaradi dolgih fraz zelo izdelano pevsko tehniko, zapel mojstrsko.“

Slovenskega basista so sedaj počastili kot pred dvema letoma tenorista Antona Dermoto. Betetto je živel za petje. To tudi pričajo njegovi učenci, med drugimi Ksenija Vidali in Ladko Korošec. Janez Vasle

NOVICE IZ SLOVENIJE

MARIBOR — Metalna je sklenila pogodbo za proizvodnjo kontejnerskih žerjavov za 12 milijonov dolarjev za opremo honkonškega pristanišča. Poleg tega bodo prodali še za šest milijonov dolarjev avtožerjavov v Sovjetsko zvezo. Kljub temu pa je finančno precej na šibkih nogah. Ameriški svetovalci so predlagali, da upniki podjetja spremenijo svoje terjatve v lastninske deleže holdinga.

LJUBLJANA — Z infrardečim sistemom so pregledovali slike Antona Cebeja, malo znanega baročnega slikarja, doma pri Sv. Juriju v Šturjah. Raziskovalec njegovih del Ferdinand Šerbelj je z novimi podatki obogatil dosedanja spoznanja o slikarjevem delu in življenju.

SARAJEVO — Jugoslovanska košarska liga se je odločila, da bo organizirala tekmovanja ne glede na možno drugačno politično ureditev Jugoslavije. Na skupščini so izbrali nov direktorij, v katerem ima vsak klub po enega predstavnika; med podpisniki YUBA je tudi ljubljanska Smelt Olimpija, ki jo bo zastopal Radovan Lorbek.

LJUBLJANA — Poseben čaj, ki naj bi zdravil raka, imenovan taheeb, prodajajo v zeliščni prodajalni Kamilca. Čaj naj bi preko Dunaja prihajal iz Peruja, in ga naredijo iz notranje skorje svetega drevesa južnoameriškega plemena Inkov. Čaj so predhodno dali preiskati in dobili potrdilo, da skorja ni strupena oziroma škodljiva zdravju. Zaenkrat pa je čaj šele v fazi raziskav.

MARIBOR — Tovarna avtomobilov TAM bi smela imeti le kakih 4.000 delavcev, menijo ameriški svetovalci. Lani je tovarno zapustilo čez 2.000 zaposlenih, zdaj so jih pa odpustili še 660. Kljub temu še niso prišli do idealnega števila, ker bi socialni problemi v Mariboru čezmerno narasli.

KOMENDA — Petra Pavla Glavarja, duhovnika in gospodarstvenika, so se spomnili komendski čebelarji ob 270-letnici njegovega rojstva. Ob cerkvi so postavili Glavarjev Čebeljak, saj je bil Glavar tudi čebelar in se je pri njem učil tudi svetovno znani Anton Janša.

LJUBLJANA — V Sloveniji stalno odkrivajo tihotapljenje orožja, ki ga potem prodajajo po celi Jugoslaviji. Letošnji največji zasег je obsegel deset malokalibrskih pušk, petnajst pump-gun, petindvajset pištol in revolverjev ter 33 tisoč nabojev raznih vrst.

LJUBLJANA — Podjetniški forum bo pospešil razvoj malih in srednjevelikih podjetij, pa tudi podjetniška delavnica, v katerih bodo izdelali svoje podjetniške načrte. Delovala bo po ameriškem modelu, sedež pa ima v Podjetniškoizobraževalnem centru GEZ College.

LJUBLJANA — Pozabljena preteklost je naslov knjige, v kateri so zbrani eseji Zdenka Roterja. Uvodno besedo je napisal Milan Kučan, sklepno pa dr. Tine Hribar.

MARIBOR — Časopis za borzno, davčno in finančno svetovanje z imenom Kapital je začel izhajati v nakladi pet tisoč izvodov. Na dvanajstih straneh bo prinašal med drugim tudi tečaje dinarja v tujih bankah in trgovinah.

LJUBLJANA — Slovenske jeklarne so lani proizvedle pol milijona ton jekla, kar je za eno tretjino manj, kot leto poprej. To zmanjšanje je že četrto leto, kar postavlja sedanjo produkcijo ob tisto izpred četrto stoletja.

BLLED — Združenje lastnikov avtomobilov Golf GTI je imelo srečanje v Otoku ob Vrbskem jezeru, obiskali pa so

tudi Bled, kjer so jim pripravili zabavni program. Obiskovalci so bili iz 12. evropskih držav, ki so se že desetič zbrali. Letos jih je bilo kakih 800.

LJUBLJANA — Kanč 91 se je imenovala jugoslovanska alpinistična odprava pod vodstvom Toneta Škarje, ki je osvojila tretji najvišji vrh sveta, Kančenjung (8.586 m) v gorovju Himalaja.

LJUBLJANA — Kip Ivana Cankarja, ki ga je leta 1975 naredil kipar Bojan Kunaver, je bil razstavljen en mesec na Rožniku. Ko je bil kip izklesan, je izzval številne polemike in še posebej zanimanje ljubljčanov.

LJUBLJANA — V Gallusovi dvorani se je v mesecu maju predstavil flamenco kitarist Paco de Lucía „s fantastično tehniko in bravuroznimi pasažami“, je pravil oglas v časopisu.

LJUBLJANA — Slovenski ekološki projekt pripravlja slovenska vlada. Ima dva cilja: investicijsko rešiti najaktualnejša slovenska ekološka žarišča in vzpostaviti sodoben zakonodajno-upravni ekološki sistem. Veliki načrti predvidevajo gradnjo naprav za odstranjevanje žvepla v treh termoelektrarnah, in čistilne naprave v Mariboru, Ljubljani in pri papirnici Videm v Krškem.

MARIBOR — Dr. Alojz Križman je preklical svoj odstop kot rektor mariborske univerze. Kot razlog je omenil, ker je medtem republiška vlada uresničila večino zahtev, pri katerih je vztrajal. Zato je privolil tudi v tretji rektorski mandat. Ker sta oba druga kandidata umaknila svoji kandidaturi, je praktično bil potrjen za novo dobo.

LJUBLJANA — Novi slovenski grb je začela iskati komisija, ki jo je potrdila republiška ustavna komisija. Šteje dvaindvajset članov, med katerimi so zastopani politiki, zgodovinarji, sociologi, umetniki, etnologi, heraldiki, teologi, športniki, psihologi in likovni oblikovalci.

LJUBLJANA — Franc Horvat je novi predsednik Gospodarske zbornice Slovenije. Je Prekmurec, rojen leta 1941, imel mnogo važnih mest, celo desetletje pa je zastopal Jugoslavijo v evropskem združenju izdelovalcev mineralnih vod.

Mogoče ne veste, da...

— da je Geodetski zavod Slovenije v Ljubljani izdal večbarvno Karto upravne razdelitve katoliške Cerkve v Sloveniji s spremnim besedilom Rafka Lešnika (obseg škofij, prebivalstvo škofij, škofijske ustanove, redovne skupnosti, število in imena župnij, dekanije, naddekanati in arhidiakonati, mestne župnije, stolne cerkve in romarska svetišča)...

— da bo drugo leto slovenska Koroška obhajala stoletnico smrti svojega velikega rodoljuba Matije Majarja Ziljskega (1809-1892)...

— da se je uredništvo celjske Mohorjeve družbe v Ljubljani s Poljanske 4 preselilo v prostore bivšega Duhovniškega društva na Cankarjevi 9...

— da so v poglavju o slovenski sovražni emigraciji v knjigi Jugoslovanska neprijateljska emigracija (Centar za informacijo i publicitet, Zagreb 1989), ki jo je napisal Milenko Doder, navedeni kot najaktivnejši člani Slovenskega narodnega odbora: Ciril Žebot, Miloš Starle (!), Tine Debeljak, Alojz Rebula »i drugi«...

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Včasih je popolnoma razumljivo, da se nasilje razpase v neki družbi. To je le odsev globokega notranjega nasilja, ki je zagneznilo v srcih te družbe. Pa najsi bo to čutenje upravičeno ali ne, dejstvo je, da more temeljito spremeniti življenje in za sabo pustiti globoko sled in včasih tudi težke rane.

KAKO STRAŠNA SLEPOTA JE ČLOVEKA

Splošno mnenje je bilo, da smo se v Argentini že navadili živeti z nasiljem. Dolga leta terorističnih udarov, ugrabitev, pa tisoče in tisoče pogrešanih naj bi nam utrdilo kožo in srce. A menim, da je odkritje bombe v cerkvi sv. Kajetana v Liniersu, globoko pretresla vsakogar. Kaj takega pač nihče ni pričakoval. Važno je dejstvo, a nič manj važen tudi simbol. V koš, kamor polagamo tiste darove, ki so stegnjena roka bratu v nesreči in pomanjkanju, je nekdo položil smrtonosni mehanizem. Tam, kjer se držijo v dar odprte roke, ki prihajajo iz čutečega srca, smo našli pest, ki udarja in ubija.

Kaj bi se zgodilo, če bi bomba eksplodirala? Cerkev je vedno polna romarjev, zlasti v sedanjih časih, ko posebej primanjkuje „kruha in dela“. Za oboje je sveti Kajetan v teh krajih priljubljen zavetnik. A nič manj važno je vprašanje, zakaj in odkod ta udarec v trenutku, ko se družba trudi, da bi mirno prešla to dobo preizkušenj in — volitev.

Na to vprašanje je težko najti odgovora, kakor je težko najti rešitve za številna majhna in velika nasilja, ki jih trpijo ljudje v tej deželi. Ali težak položaj upokojujencev ni po svoje hudo nasilje? Ni tudi udarec trde pesti, da človek, ki je vse življenje garal in mesec za mesecem prispeval v pokojninski fond, sedaj pa nima niti za jed niti za zdravila? Nasilje pa je tudi, da nekateri krogi to stanje izrabljajo, ribarijo v kalnem in napeljujejo vodo na lasten mlin. Ta zapišemo ob dejstvu, da so se v manifestacije upokojujencev vtihotapili politični aktivisti. Časopisi pišejo o članih skupine bivšega polkovnika nacionalista Alda Rica, ki je sedaj kandidat za guvernerja buenosaireske province. A podobna infiltracija ni njihov patent. Tako z desnice kot z leve se vtihotapljuje hujskači, katerim pa je usoda upokojujencev zadnja briga, prva pa njihova osebna politična korist.

Toda ker vlada smatra za nasilje le postavitev bomb ali osebne napade (primer filmskega režiserja Pino Solanasa) se je na najvišjih vrhovih pričelo govoriti o obsednem stanju. To je stara skušnjava argentinskih vlad. Po tem ukrepu so segale vojaške vlade in do take mere, da smo včasih kar dolga leta živeli v neprenehnem obsednem stanju. Pa tudi civilisti so radi zapadali skušnjavi. Alfonsín je leta 1985 oklical obsedno stanje ob priliki volitev zaradi neke „konspiracije“ proti demokratičnemu sistemu, za katero se je potem pokazalo, da je obstajal-a le v vročih in strahopetnih vladnih glavah.

Zato ni čudno, da se je v krogu okoli Menema pričelo govoriti o potrebi razglasitve obsednega stanja, kakor tudi ni čudno, da se je vsa opozicijska politična skupnost, pa tudi široki krogi peronizma strumno izrekli proti takemu ukrepu. A polemika ne teče le o tej zadevi. Zaradi obnovljenega nasilja (pripisimo še oskrnitev 111 grobov na judovskem pokopališču v Berazategui) je predsednik našel sijajen razlog, da bo vložil svoj veto

proti zakonu, ki omejuje policijsko aretacijo za ugotovitev antecedentov na deset ur. Znano je, da policija mnogokrat preventivno spravi v zapor človeka, da preišče njegovo sodno preteklost. To pa se je mnogokrat izrabljalo. Kongres smatra, da je s sedanjimi modernimi metodami deset ur dovolj za to postopek. Predsednik pa baje meni, da to skrčenje roka povzroča nemir med prebivalstvom, in da bo „trda roka“ pritegnila vladi marsikateri glas. Čeprav bi, po naše, trdo roko moral pokazati drugje, da ne bi bilo toliko socialnih krivic. To bi bilo včasih večje važnosti tudi na volilni tehtnici.

NA KONJU?

Po dveh mesecih sedanjega gospodarskega načrta, ki ga nekateri imenujejo plan kovertibilnosti, drugi pa enostavno „plan Cavallo“, v čast sedanjemu ministru, je razvidno, da se je položaj izredno zboljšal, a da tudi ni vse tako blesteče, kot si je gospodarska ekipa zamišlala. Vse še preveč visi na tankih nitkah, ki jih vsak vetrič more pretrgati. In ker se nahajamo v zimskem času (tudi gospodarsko), vidimo mimohod ne le vetričev, marveč pravih kraških burij.

Inflacija noče popustiti. 2.8% v maju. In za junij napovedujejo vsaj toliko. To je več kot more prenesti „zasidrani“ dolar, oziroma nanj navezani avstral. Po drugi strani pa vidimo, da cene vztrajno rastejo.

Ob tem je zanimiv ta pojav cen mesa. Vsi so vedeli, da je bila dosedanja cena mesa prenzika, če jo primerjamo z „zgodovinskim nivoom“. In tudi smo vsi vedeli, da bo cena vsak čas poskočila. Seveda po majski porasti je vlada pričakovala premirje na tej fronti. A prišlo je deževje, ceste so se spremenile v blatna močvirja, in na trg je prišlo komaj nekaj kravic, katerih cena je silno poskočila. A to je star argentinski pojav: premalo asfaltiranih cest povzroči ustavitve dohoda kravic, komaj pade nekaj kapelj (včasih tudi knjub asfaltiranim cestam); cene „v Liniersu“ poskoči, in takoj poskoči tudi v mesnicah. Vreme se uredi, pade cena v klavnici, a v mesnicah ostane tam, kjer je bila: v višinah. Vlada se mora sedaj boriti še proti tej razvadi.

Po drugi strani pa razmerje dolarja in razmerje domačih in zunanjih stroškov proizvodnje negativno vpliva na tako pričakovano in potrebno reaktivacijo. Čedalje več se uvaža in čedalje manj se izvaja. To pa lahko postane smrtna nevarnost za celoten načrt, ne morda v kratkem roku, marveč na nekoliko daljšo dobo. Spomnimo se le podobnega pojava za časa, ko je bil minister Martínez de Hoz. Res je, da trenutno razmerje do dolarja ni mogoče spremeniti. Bo do tega prišlo po volitvah? Vlada trdi, da ne. A vprašanje je, kakšen bo izid teh volitev.

Medtem so se v provinci Neuquén, v okraju Plaza Huincul, odvile prve letošnje volitve. Šlo je za domače županstvo in zmagala je provincijska stranka pred radikali in peronizmom. To je za vlado opomin, ki ga ne sme preslišati. Tu je iskati razloga, da skuša sedaj vlada znova poenotiti datum volitev: 8. septembra. Hoče, da se ta dan odvijejo volitve vsaj še v prestolnici in provinci Buenos Aires. Isti datum sta si namreč zadali Córdoba in Santa Fe, dve izmed največjih argentinskih provinc, kjer bodo po vseh računih zmagali radikali. Vladi bi bilo neljub, da bi ta dogodek bil kažipot za nadaljnje izide.

MALI OGLASI

Iščemo oskrbnika za Hotel Mascardi v Barilochah. - Tel. 0944-2548

METKA - L. in F. Švigelj - Otroške obleke - Izbira in tovarniške cene - F. Alcorta 2754 - San Justo (Barrio San Nicolás)-Tel. 441-7496

Snemamo na video kasete - Poroke - Krste - Družinske jubileje - Tel: 767-5200

Splošna pomoč in nasveti o industrijski higieni in varnosti; Tel: 659-3574; **Viktor Fekonja**

PSIHOANALIZA

Psichoanalitični konzultorij; lic. psih. Marko Mustar; Santa Fé 3228, 3º „M“ — Capital — Tel: 83-7347 in 71-3546

ELEKTRONIKA

Električni material za industrijo in dom. **Elektro Ader - Franci Jarc**. Av. Ader 3295 - Munro; Tel.: 766-8947 / 762-1947

Varnostni elektronski sistemi (alarmi) za hiše - tovarne - avtomobile.

Inž. Janez M. Petkovič, Amianot 9969 - Tel.: 769-1791 - Loma Hermosa

Kadar se o računalnikih (kompjuterjih) govori, **inž. Janez Kocmur** vam poskrbi. Tel.: 651-7459 - Brandsen 2167 - San Justo.

SERVIS

Dolenc Lojze - popravila barvne TV, video-kaset, radio snemalcev, kaset in avdio - Cerviño 3942 - San Justo - Tel.: 651-2176.

ZOBOZDRAVNIKI

Viktor Leber - splošna odontologija, implantacije oseo-integrirane; sredi in petek, od 14 do 18; Belgrano 3826 - 7. nadstr. „B“ - San Martin - Tel.: 755-1353.

TURIZEM

Potovanja, skupinske ekscurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni **Marjeta Šenk** - Tel.: 762-2840.

Turizem Bled — Najugodnejše cene za polet z avionom in turizem po svetu - Tel. 628-9504

ADVOKATI

dr. Vital Ašič — odvetnik - ponedeljek, sredi, petek od 17 do 19 - Don Bosco 168 - San Isidro - Tel.: 743-5985.

dr. Franc Knavs — odvetnik - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadstr. „E“ - Capital - Tel.: 45-0320 in 46-7991

SANTARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov — **Andrej Marolt** - Avellaneda 216 - San Miguel - Tel.: 664-1656.

ZA DOM

Matija Debevec - soboslikar. Barvam stanovanja, pohištvo. Peguy 1035 - (1708) Morón.

REDECORA — celotna oprema stanovanj: blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge - Bolívar 224 - Ramos Mejía - Tel.: 654-0352.

Alpe Hogar — **Stane Mehle** - vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - (1826) Rem. de Escalada - Tel.: 248-4021.

Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje - **Andrej Marolt** - Pte. Illia (Ruta 8) Nº 3113 - (1663) San Miguel - Tel.: 664-1656.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385 - 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - Tel.: 325-2127.

Kreditna Zadruga SLOGA — Bmé. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bmé. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Uraduje od sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

Cena največ štirih vrstic ★ 18.000.- za enkratno objavo, za vsak mesec — 4 številke — ★ 55.000.-

OBVESTILA

SOBOTA, 15. junija:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

ČETRTEK, 20. junija:

Sestanek sanmartinske Lige žena-mati. Govorila bo Metka Mizerit.

NEDELJA, 30. junija:

Občni zbor Rožmanovega doma ob 10. uri.

SLOVENC V ARGENTINI

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE

Director: Valentín B. Debeljak

Propietario: Eslovenia Unida

Redacción y Administración:

RAMON L. FALCON 4158

(1407) BUENOS AIRES

ARGENTINA

Teléfono y Telefax: (54-1) 69-9503

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:

Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati,

Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intellectual Nº 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije:

za Argentino ★ 360.000; pri pošiljanju po pošti pa ★ 400.000; ZDA in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 100 USA dol.; obmejne države Argentine 90 USA dol.; Evropa 110 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 120 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 75 USA dol.

V Evropi lahko kupite Svobodno Slovenijo:
v Trstu: Knjigarna Fortunato, Vía Paganini 2;
v Celovcu: knjigarna Mohorjeve družbe, Viktringer 26.

Stavljenje: MALIVILKO

Talleres Gráficos "VILKO" S.R.L.,
Estados Unidos 425
(1101) Buenos Aires - Tel.: 362-7215

REŠITEV KRIŽANKE

Vodoravno: 1. Prerez. 6. Trajen. 11. Romb. 12. Nov. 14. Rute. 15. Ima. 16. Tabor. 18. SOS. 19. Ta. 20. Ponuja. 22. Np. 23. Karavanke. 25. Stare. 27. Arnič. 29. Koliko. 31. Vrtiva. 32. Niz. 33. Ste. 35. Ica. 36. Sin. 37. Slano. 39. Erna. 41. Uk. 42. 42. Opeteča. 44. Ka. 45. Maksim. 46. Cestar.

Navpično: 1. Pritisk. 2. Roma. 3. Ema. 4. Rb. 5. Znana. 6. Tvoja. 7. Ar. 8. Jus. 9. Eton. 10. Nespeča. 13. Obuva. 16. Torek. 17. Ranar. 20. Pariz. 21. Škrti. 23. Kalin. 24. Enice. 26. Tonika. 28. Ivanka. 30. Oslom. 31. Venec. 34. Tat. 36. Sum. 37. Spi. 38. Oče. 40. Ar. 42. Os. 43. As.

Osebne novice

Krst: V nedeljo, 9. maja, je bila krščena v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi **Melanija Cecilija Breque**, hčerka Carlos Daniela in Bernardke roj. Gerkman. Botrovala sta Enrique Fabián Mastronardi in Veronika Gerkman. Krstil je g. Jaka Barle CM.

Srečnim staršem čestitamo!

Nova diplomanta: Dne 17. maja je v Clevelandu (ZDA) na Case Western Reserve University diplomiral **Artur M. Heller** in postal industrijski inženir. Čestitamo!

V torek, 4. junija, pa je z odličnim uspehom branil tezo **prof. Pavel Fajdiga** in postal licenciat v filozofiji na univerzi El Salvador v Buenos Airesu. Delo nosi naslov **Misticizem v Tractatus filosoficus Ludwiga Wigensteina**. Fajdiga je nato čez tri dni odšel v Slovenijo, kjer bo sodeloval pri uredništvu novega slovenskega dnevnika Slovenec.

Za uspeh mu iz srca čestitamo, obenem pa želimo mnogo sreče in zadovoljstva v novem okolju.

SLOVENSKA HIŠA

Vsakoletno žegnanje, ki ga obhajamo v nedeljo po prazniku Marije Pomagaj, je nekaj občni zbor našega verskega občestva, nekaj pregled življenja in delovanja SLOVENSKE HIŠE.

Začetek Slovenske hiše, je 5. julij 1954, ko je msgr. Anton Orehar podpisal kupno pogodbo za Ramón Falcón 4158 v Buenos Airesu, 14. avgust 1956, ko se je izvršila vselitev v nove prostore, 26. november 1956, ko je ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman blagoslovil začasne prostore, 8. julij 1962, ko je msgr. Anton Orehar blagoslovil temeljni kamen nove zgradbe, 7. maj 1967 — blagoslovitev prvega dela Slovenske hiše — kateri so botrovali predsedniki „Zedinjene Slovenije“ in Slovenskih domov v Argentini, ter 26. maj 1974, ko je rajni

Marjeta in Andrejka Dolinar

bosta razstavljali v Sloveniji v Škofji Loki na Gradu.

Odprtje razstave 25. junija ob 20.

SPZ Gallus

obvešča rojake, da bo na razpolago video kaset koncerta v Cankarjevem domu. Iz tehničnih razlogov prosimo prednaročila na telefon 628-5234, 441-4837 in 650-0937.

Slovenski dom v San Martinu

sporoča svojim članom, da bo letošnji sedmi

občni zbor

v nedeljo, 13. junija ob 10. uri; in da bo

Spominska proslava

v počastitev padlih domobrancev in ostalih žrtev komunistične revolucije v nedeljo, 30. junija, takoj po sveti maši.

Vsi prisrčno vabljeni!

msgr. Anton Orehar blagoslovil cerkev Marije Pomagaj in drugi del hiše.

V njej so tele ustanove: Dušnopastirska pisarna, pisarna našega osrednjega društva „Zedinjena Slovenija“, pisarna „Svobodna Slovenije“ in Kulturne akcije ter sedeži raznih organizacij: verskih, kulturnih, vzgojnih, mladinskih in političnih ter dobrodelnih.

Nadalje so v Slovenski hiši naše šole: osnovna šola, dvojezični tečaj, srednješolski tečaj, ki šteje letos 150 dijakinj in dijakov, in visokošolski tečaj.

Prav tako so v Slovenski hiši uredništva in uprave naših listov in revij, tako tednika „Svobodna Slovenija“, verskega tednika „Oznanilo“, verskega mesečnika „Duhovno življenje“, periodika „Glas Kulturne akcije“ in revije „Meddobje“. Tu sta tudi na voljo borčevski glasili „Tabor“ in „Vestnik“. Mladina izdaja tudi „Mladinsko vez“.

V mali dvorani so številna predavanja, razni sestanki in mnogovrstna srečanja. V veliki dvorani pa so igre, nastopi, prireditve in koncerti.

Srce Slovenske hiše pa je cekev Marije Pomagaj, v kateri je dnevno maša. Cerkev je duhovno središče našega verskega občestva, kar se zlasti pokaže ob velikih cerkvenih praznikih, tako o božiču in veliki noči, na nedeljo naših žrtev, ob prvih obhajilih in birmah.

Skrb za Slovensko hišo, tako vzdrževanje, popravila in izboljšave so na ramenih delegata za Slovensko dušno pastirstvo, kateremu zvesto stoji ob strani odbor Slovenske hiše. Stroške, ki niso majhni, krijemo s prostovoljnimi darovi in z vsakoletno „rifo“.

Ustanove in organizacije, ki v Slovenski hiši gostujejo, so v svojem delovanju popolnoma samostojne. Za vzdrževanje Slovenske hiše prispevajo le nujne stroške.

Te misli je podal prelat dr. Alojzij Starc zbranim rojakom, ki so prihiteli 2. junija zjutraj k maši v slovensko cerkev Marije Pomagaj in potem na kosilo.

K Bogu je odšel po zaslužen plačilo

Jože Melaher

član Slovenskega narodnega odbora

Zvestoba demokratičnim idealom in trud za slovenski narod doma in po svetu sta ga vodila po njegovem življenjskem potu.

Spominjajmo se ga v molitvi.

Slovenski narodni odbor

10. junija je v Clevelandu v ZDA prešel v večno življenje

Jože Melaher

podnačelnik SLS v ZDA

Spominjali se ga bomo kot junaškega borca proti okupatorju in revoluciji ter neutrudnega delavca za krščanske in demokratične vrednote v svetu.

Bog naj mu bo dobri plačnik!

Zalujoci ženi Mariji roj. Oblak in hčeram Majdi, Marti in Kristini pa izražamo naše iskreno sožalje.

Slovenska ljudska stranka